

Тоғиң МАҺМУД



ТОҒ

Бир буна бах,
Балача бојуна бак!
Ыркылы, эдалымдыр,
Бир аз да эхталымдыр,
Кимсе оша даш агдым,
Од кими јерә јатдым.
Сәчкә коләмбә ајага
Ача клады сабага...
Шыкланды сузаларым,
Тытды додаларым.

Ај аман,
Бир буна бак,
Балача бојуна бак!
Һазырдыр шимшәк кими,
Дәјаным пәләнк кими.
А эвнәк Топлан,
А пәләнк Топлан,
Бизмидир бир јер,
Бил, ичәз әвр
Биз дәнә-дәнә
Ойнаја јәнә.
Һырса јанма, кәл,
Амылакка, кәл,
Кәл, мейрибан ол,
Бизә мейман ол!
Көздәдир бир јер,
Чәки кәнарә,
Кәл, ичәз бир
Ойнајалар!
Топлан, бир һәдир,
Хошлуға кәлир?!
Гәзәл бахча,
Әвнүндә чәки,
А эвнәк Топлан,
А пәләнк Топлан!
Но һүркү,
Но до горху,
Ачылым бахшыларым...
Кәлир дүрдү...
Сүрјү

Бүгүшүрди, солардым,
Гәшкәрдән олардым,
Дәјаным кәлирәм
Јашым күлә саларым.

Уналардан бир оғлан
Җыһырдым ләга-ағат:
—Еһ, кимдир онда горхан?!
Калын, кәдәк сабага...
Бир Топлана тәј һаным,
Јерүндә әлдәм олар,
Сәнкә ичә Топлан,
Дөврәјә алды олар!
Топлан да,
Шир кими јанам иди!
Бәксә да сәләстә,
Бирдән чүмдү сабага!
Уналар елә чәшди,
Чокусу горхду, һәдди.
Ләгә—иштәди дүрә,
Она бир тәлик әврә...
Бизмә әзизјат алдым,
Бирдән һейрәтә гәлдим.
Көрдү балача Топлан,
Олаб бир шир, бир аслак!
Көрдү Топлан атлылар,
Сәгә, сәлә гәлмәкчү,
Јүтүрүр ора-бүрә,

Фырфырадыр, фырфыра!
Көрдү кәлир үстүңә,
Гәфәләр кәлир јәнә.
Бирдән әзү дә әгдәм,
Ајағларым долашдым.
Ихтымлы үзү үстә
Кәләјимәләгә ашдым.
Дәрһәл дә јердән гәлхәдм,
Гәлхәдм,

архаја бахдым.
Көрдү ки, кәндә сәркү
Җыһырдыр уналарым.
Көрдү балача Топлан,
Олаб бир шир, бир аслак!
Вај!
Гөвүр бир оғланым, гәчмәр,
Гәчмәр,
Сүрүтүрүр,
Әвнүр.
Бир оғланым туманым...
Туманым түта-түта,
Туманым дәртә-дәртә
Колануға чәтдән оғлан,
Әвнүр бир зүрү кими,
Колануға әтдән оғлан...
Топлан сәјгүдә керә,
Јанды ири көләрә!
Кәлиб долашдым јәнә
Ағачым көвдәсигә...
Бир ағачым боруду,
Јал-јаначым горуду.

На өхтәндәдир бубебүтүн
Сәнкә гәлир бүндәлар,
О јанда бир нәзә күкү
Көрүтүрә уналарым.
Оналар јәнә кәлдилар,
Дәнә-дәнә кәлидилар.
Нәһәк ағача сәркү,
Чәкилмә үчүн кәлилар.
Бир түбән кими әсди,
Топлан јолларым кәлди,
Түчүм вәр јәнә бәлкә
Вәк нәдир бир тәһлүкә?!
Шыкланды сузаларым,
Тытды додаларым,
Кимсә јәнә даш агдым,
Күчлә Топлана чагдым.



Кәлидм,
Дәләндим Топлан,
Фырфыр
Фырландым Топлан.
Елә бил гүвәзә јүгдәм,
Нәсә ирәли чыхдым.
Ағачым бир балача ит
Көрдү: һәр тәрәф сәкит.
Но һүчүм вәр,
Но горхлу тәһлүкә!
Еһ, фәриң нәдир,
Һәр кәләр,
Топлан сәрәвәтдир, сәрәвәт!

Бир күкү
Тәһлүкә гәлир,
Гәфәләр кәлир кәлидм.
Дөврәсиги әлдәлар,
Ону тора долашдым.
Топлан балмә дејилди,
Фәтир,
Јанма дејилди.
Дәнәдү ода,
Шимшәјә,
Җасмәјгә, күләјә,
Вүрүб һәр шәјә агдым,
Төрү әләнк дәгәдәдм.
Јәнә кәдәм ајага,
Јәнә кәдәм сабага
Уналар јанә-јанә
Јавазылар Топлана:
А эвнәк Топлан,
А пәләнк Топлан
Кәл, мейрибан ол,
Бизә мейман ол!
Бәхәз ағача,
Чыхмәз ағача.
Сәк сәләм бәрмә,
Дәрәк гәзәларым!
Дәрәк бәр әтәк,
Сәнкә дәр кәдә!
А балача ит,
Сәкит ош, сәкит!
Бир ағачым бәкчә,
Јал-јаначым бизлим
Кәл, мейрибан ол,
Бизә мейман ол!
Сәк сәләм бәрмә,
Дәрәк гәзәларым.
Кәлиб долашдым јәнә
Ағачым көвдәсигә.
Бир ағачым горуду,
Јал-јаначым горуду.

5.
Бир чәк нәһәк ағачдыр,
Кәлиб, эвнәк ағачдыр
Чыхмәз гәрәдән, сәләстән
Ош долау бүндәларым,
Елә бил ки, зәләдән
Чыгардым уналарым,
Уналарым сәкитдиләр,
Бир јанымә кәтдиләр,
Горуду ош
Һәр бир көзүңү.
Горудуң вәр күкү,
Тәк бизлим үчүн!
Сән—каһ пәләнксән,
Кәлиб да нәһәксән.
Јәри кәлидм!
Одсән, шимшәксән!
Дәстүмү ош, кәл,
Бизә гәшүл, кәл!
А эвнәк Топлан,
Гәзәларым топла!
Топлан кәдәм долашдым,
Јәнә фыр-фыр филаранды.
Бир андача од олау,
Уналарға гәшүлдү,
Иһким сәвинди, күлдү,
Шәл! Шәл! Гәзәлар төкүлдү.

Ағача һейрәт етдиләр!
Көрәдиләр, Топланы,
Бир нәдир һаным!
Топлан һаным!
Кимсәкәдир јал-јаначым,
Кимсәкәдир бир ағач.
Еһ, нә јәхшим, чәп, ај чәп,
Тәдүр бир горхуздан.
Иди чәкә ағачым,
Иди чырмаз ағачым
Бир һәвәслә јандылар,
Јәнә дә дәјандылар.
Көрүләр кәлир Топлан
Кизил-кизил архадан.

Аз әлдәм ки, чышавар,
Аз әлдәм ки чышавар...
Бу, на зәриб әтәдн,
Мейрибандым, сәкитди.
Нә үстүңә јүтүрдү,
Нә дә гәзәлә һүрдү...
Кәлиб сәкит дәјилдм,
Уналар јаляндим.
Бој...
Бу һәдир?!
Елә бил
Әвәлсиги Топлан дејил!
Әвәк көрүнсән, Топлан,
Нижә һүрүкәрсән, Топлан!
Ағач алтымдә кимсә
Түтүшүдү үз-дөрәд кизә.
Дәјним гәзә сүрүшүрдү,
Бәзән јерә дүшүрдү.
Гәрсәлар паргалымшым,
Гүрүкүш, чатакымшым.
Гәзәлар үзә күтүрдү,
Һәрдән бир төкүрдү.
Бу, зәриб дәјилдм,
Бирдән бир дидә әвдә:
Гәрсәлар чыхкән, чыхкән,
Гәзәлар
Чырып, чырып!
Оғланларым,
эвнәларым,
Бәкчә дәрәк гәзәларым!
Гәрсәјиндән чыгарым,
Сиз һаным чыгарым!
Җојчума
Чыхкән, чыхкән,
Гәзәлар
Чыгарып јүгмә!
Шәдәндәлар уналар,
Атландылар уналар.
Кәһ јердән өз јүгмәлар,
Кәһ ағача чыкдылар.
Бүндәларым чыкдылар.
А эвнәк Топлан,
Гәзәлар топла!
Дәстүмү ош, кәл,
Бизә гәшүл, кәл!
Чоһүр кәлјин,
Чоһүр әзәјин,
Горуду ош
Һәр бир көзүңү.
Горудуң вәр күкү,
Тәк бизлим үчүн!
Сән—каһ пәләнксән,
Кәлиб да нәһәксән.
Јәри кәлидм!
Одсән, шимшәксән!
Дәстүмү ош, кәл,
Бизә гәшүл, кәл!
А эвнәк Топлан,
Гәзәларым топла!
Топлан кәдәм долашдым,
Јәнә фыр-фыр филаранды.
Бир андача од олау,
Уналарға гәшүлдү,
Иһким сәвинди, күлдү,
Шәл! Шәл! Гәзәлар төкүлдү.

Дүрүб мейван бағдан
Кизил-кизил узабад
Ынгалты кулә-кулә
Бәхләрдәм гәчә бағдан.
Елә ки, ону горуду,
Топлан бир ағач һүрдү.
Җүргүңүң бүләгү!
Дүз үстүңә јүтүрдү.
7.
Нәһәкдир гәзә ағачым,
Җыһанкәндә гәзә ағачым,
Елә бил ки,
Јанјашыма
Чыкәждир гәзә ағачым!